

1. Obiekt

629/1 KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. MATEUSZA

2. Czas powstania

1849 r.

3. Miejscowość

J A M I N Y

4. Adres

16 - 312 Jaminy

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo suwalskie

gmina Sztabin

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.

województwo białostockie

powiat Augustów

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymskokatolicka
w Jaminach

Diecezja Łomżyńska

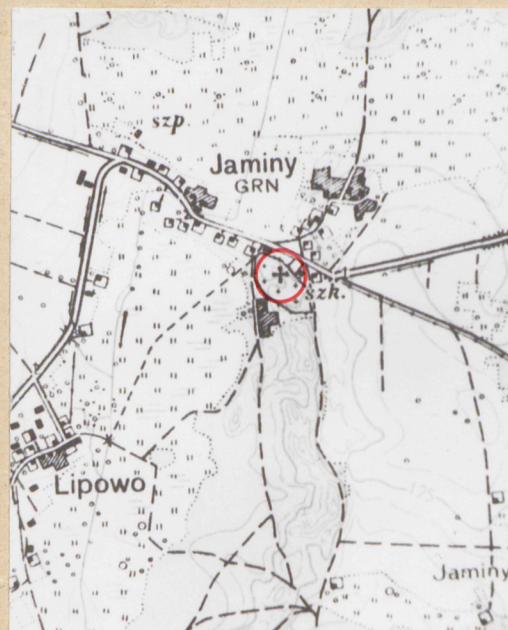
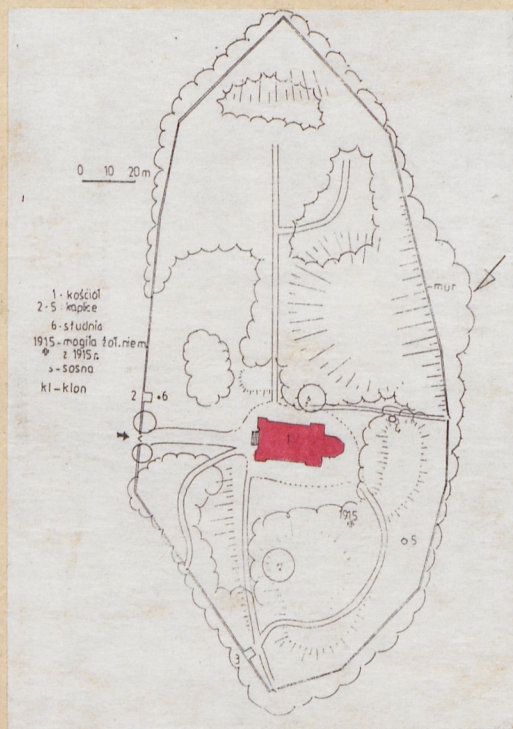
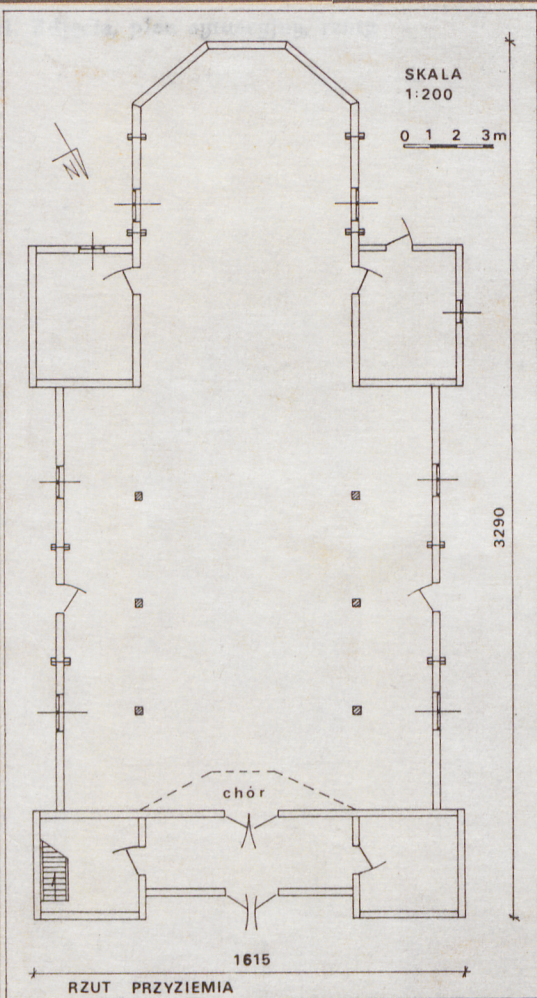
9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr A - 36

data 23.V.1979 r.

W 1755 r. księżna Teodora z Sołtanów Sapieżyńska zbudowała w Jaminach drewniany kościół p.w. św. Mateusza, pokryty gontami, nie posiadający uposażenia w ziemi. W 1789 r. kościół spłonął. W 1790 r. parafianie zbudowali prowizoryczną kaplicę. W 1793 r. król Stanisław August, nakazując budowę nowego kościoła, uposażył parafię w 1,5 morgi ogrodu, 4 morgi łąk i pensję. Do budowy nowej świątyni nie doszło, ponieważ po III rozbiorze przygotowane drewno zabrano na wzniesienie kościoła w Suchej Woli. W 1849 r., po rozebraniu starego kościoła w Augustowie, powstał istniejący do dzisiaj w Jaminach kościół parafialny. Inwentarz sporządzony 20.VIII.1874 r. podaje opis świątyni: "...Kościół z drzewa na podmurowaniu z kamieni na wapno kładzionych,... 3 drzwi szalowane,..., okien 14,... Dach pokryty dachówką paloną,... wieże blachą żelazną i farbą olejną pomalowane,... W jednej, po prawej stronie, są trzy dzwony,... Wewnątrz sufit pomalowany olejno,... Podłoga z desek heblowanych,... Ambona z drzewa jesionowego,... Organy o 12 głosach,... 4 ołtarze".

Autor projektu kościoła nieznany.

Obiekt bez wyraźnych cech stylowych.

Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Mateusza usytuowany jest w początkowej /płd-wsch./ części wsi, przy drodze od strony Sztabina. Teren przykościelny zajmuje cmentarz ogrodzony kamiennym murem z bramami. Zespół sakralny tworzą: drewniany kościół, znajdujący się w centralnej części cmentarza, i cztery kapliczki /dwie murowane - w płn. części muru, po obu stronach od głównego wejścia; dwie drewniane - w płd-zach części cmentarza, za kościołem/. W sąsiedztwie cmentarza znajduje się plebania, budynek byłego szpitala parafialnego oraz prywatne gospodarstwo.

Kościół wzniesiono na fundamencie z kamieni polnych pokrytych zaprawą cem-wap. Ściany zewnętrzne i wewnętrzne oraz wszystkie elementy konstrukcyjne i niekonstrukcyjne tj. więźbę dachową, wieże, stropy, filary, platformę chóru, stolarkę okienną i drzwiową, schody, podłogi, szalunki - wykonano z drewna iglastego. Pokrycia dachowe naw, wież, zakrystii, składu oraz rynny i rury spustowe wykonano z blachy ocynkowanej.

Konstrukcja ścian - wieńcowa, zwęgłowana na rybi ogon bez ostatków. Ściany naw bocznych i prezbiterium wzmocniono lisicami. Nastawy wież konstrukcji szkieletowej. Więźba dachowa - dwustolcowa. Stropy w nawach i kruchcie belkowe, płaskie; w nawie głównej z fasetami. W zakrystii i składzie stropy belkowe, nagie. Okna konstrukcji ościeżnicowej, pojedyncze, w opaskach, wielokwaterowe. Drzwi zewnętrzne konstrukcji klepkowej, wewnętrzne sponowej i filongowej /z kruchty do nawy/. Schody prowadzące na chór k. policzkowej.

Rzut. Kościół jest nieorientowany, trójnawowy. Korpus założony na planie prostokąta. Wydłużone, prostokątne, prezbiterium zamyka trójboczna apsyda. Na przedłużeniu naw bocznych znajdują się dwie nieco wysunięte przybudówki, które mieszczą zakrystię i skład. W partii frontowej kościoła mieści się prostokątna kruchta ujęta dwiema wieżami na planach kwadratów.

Bryła. Korpus kościoła, o dosyć wysmukłej sylwetce, przekrywa pięciospadałowy dach, którego połacie boczne są przedłużone nad nawy boczne. W kalenicy nad kruchtą i prezbiterium umieszczono dwie sterczyny w formie miniaturowych wieżyczek zwieńczonych metalowymi krzyżami na kulach.

/c.d. opisu na wkładce nr 1/

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 3.581 m³/bez dachów i nastaw wież/</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 404 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>sakralne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W latach 70-tych XX w. przeprowadzono remont fundamentów /1977 r./, szalunków zewnętrznych i pokryć dachowych. Szalunki nasączono xylami-tem.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne ściany, wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycia dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Stan zachowania wszystkich elementów budowli - dobry.</p>	
<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Należy wykonać remont odświeżający wewnątrz kościoła. Dotyczy to w szczególności ścian, na których farba wyraźnie łuszczy się.</p>			

1. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum parafialne - plebania w Jaminach

22. Bibliografia

1. J. Wiśniewski - Dzieje osadnictwa w pow. augustowskim od XV do końca XVIII w., w: Studia i Materiały do Dziejów Pojezierza Augustowskiego, Białystok 1967

3. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

mgr Adam Żulpa

Imię i nazwisko

data

I. 1986 r.

26. Sprawdził

Imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1. Miejscowość J A M I N Y	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PAR.P.W.ŚW.MATEUSZA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu
-------------------------------	---	--

Najwyższe części bryły - wieże /wysunięte na ok. 90 cm przed lica ścian korpusu/ - przekrywają ośmiospadowe hełmy zwieńczone metalowymi krzyżami. Najniższe elementy budowli - przybudówki - przekryte są dwuspadowymi dachami. Elewacje. Elewacja frontowa /łącznie z wieżami/ trójosiowa, oszalowana poziomo na felc. Na osi głównej, u dołu, dwuskrzydłowe drzwi klepkowe w opaskach, szalowane we wzór kwadratów, osadzone na kutyh zawiasach pasowych. Nadproże zamknięte łukiem odcinkowym. Nad drzwiami profilowany gzymsik i następnie otwór okienny, zamknięty również takim łukiem, wypełniony wielokwaterowym oknem. W szczycie dachowym, szalowanym poziomo, okrągłe okienko oświetlające poddasze. Na osiach bocznych po dwa otwory okienne. Dolne, w podstawach wież, posiadają szczeblinki ułożone w kształcie krzyża. Górne, w nastawach, wypełnione są żaluzjami. Elewację korpusu wieńczy drewniany gzyms skrzynkowy o lekko zaokrąglonym profilu. Identyczne gzymsy wieńczą również pozostałe elewacje a w wieżach dzielą podstawy od nastaw. Elewacje boczne naw - trójosiowe, oszalowane pionowo z oblistwieniem. Na osiach wielokwaterowe okna o nadprożach zamkniętych łukiem odcinkowym. Pod środkowymi oknami znajdują się jednoskrzydłowe drzwi klepkowe, szalowane w romby, o nadprożach jak w oknach. Elewacje boczne prezbiterium jednoosiowe. Na osiach okna jak w nawach. W ścianie czołowej apsydy, u góry, prostokątne okno oświetlające ołtarz. Przybudówki posiadają po jednym prostokątnym otworze okiennym; w składzie poza tym jednoskrzydłowe drzwi klepkowe.

Wnętrze. Ściany wewnątrz kościoła nie szalowane, pokryte farbą olejną. Stropy podbite deskami ułożonymi wzdłużnie. Kolumny, w przekroju ośmioboczne, od strony nawy głównej zwieńczone pseudogłowicami jońskimi. Między nawą g. a prezbiterium tęcza z belką wspartą na dwóch kroksztynach. Naroża prezbiterium i naw obite prostymi pilastrami. Drzwi z zakrystii i składu posiadają nadproża zamknięte łukiem odcinkowym. Nad nimi znajdują się trójkątne tympanoniki. Ściany naw bocznych i prezbiterium posiadają poziome elementy dekoracyjne w formie profilowanych gzymsów. W nawach gzyms biegnie na wys. ok. 1,5 m. W prezbiterium występuje na dwóch poziomach: na wys. ok. 1,6 m od posadzki i wys. ok. 70 cm od górnej krawędzi okien. W nawie głównej taki sam gzyms znajduje się nad głowicami kolumn. Chór muzyczny, umieszczony na wysuniętej platformie, posiada dekoracyjną barierkę z tralek. Podłoga chóru od czoła jest zasłonięta profilowanym gzymsem. Podłogi w kościele, wentylowane, wykonano z heblowanych desek. Kolorystyka. Dominującym kolorem jest ciemna zieleń - stropy, ściany naw, prezbiterium, kruchty. Lamperia w nawach bocznych - ciemnobrązowa, w prezbiterium - imitacja marmuru. Fasety w nawie głównej i prezbiterium pokryte

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

malarską dekoracją wzorów roślinnych, motywów krzyża itp. Wzór ODZ 1978 r. Podobne dekoracje wieńczą pasem ściany naw bocznych. Strop nad prezbiterium pokryty jest podobiznami główek aniołów. Instalacje: elektryczna, odgromowa, deszczowa.

1. Miejscowość

J A M I N Y

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.P.W.ŚW.MATEUSZA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Zdjęcia fot.

Fasada

Wieża pñ.

Szczyt fasady

Widok ogólny od pñd.

Adam Żulpa . I.1986 r.

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

BDZ Suwałki

Elewacja wsch.

Zakrystia

Drzwi główne

Wewn. strona drzwi gł.

Zawiasa drzwi gł.

Uchwyt w drzwiach gł.

1. Miejscowość

J A M I N Y

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.P.W.ŚW.MATEUSZA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Zdjęcia fot.

Klamka drzwi wewn. gł.

Drzwi boczne

Okno w elewacji bocznej

Data remontu fundamentów

Wkładkę założył: Adam Żulpa I.1986 r.

(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów BDZ Suwałki

1. Miejscowość JAMINY	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAF. P.W. ŚW. MATEUSZA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Aktualizacja stanu zachowania obiektu, wrzesień 2001
---------------------------------	---	---

4. Adres:
16 – 312 Jaminy

5. Przynależność administracyjna:
województwo: podlaskie
powiat: Augustów
gmina: Sztabin

8. Właściciel i jego adres:
Parafia Rzymsko-katolicka w Jaminach

9. Użytkownik i jego adres: j. w.

19. Stan zachowania: stan dobry

Wkładkę założył: mgr Joanna Kotyńska Stetkiewicz (ROSIOŚK Białystok), październik 2001
(imię, nazwisko, data)

Wzór ODZ 1

Miejsce przechowywania negatywów: ROSIOŚK Białystok